

Mellem Bergstedt og Ginsberg, cirka

Af
HANS-JØRGEN NIELSEN

Dan Turell: »3-D Digte«, 140 s., 48,00 kr. Borgen.

»Af Livets Laboratorium. Mediemontager IV«, 80 s., 40,00 kr. Swing — udkommer i dag.

DAN TURELL udspyr stadig bøger i hastigt tempo. På vej mod de første 50 titler udkommer i dag artikelsamlingen »Af Livets Laboratorium«, der er fjerde bind i en række med såkaldte medie-montager. Og for en lille måneds tid siden udkom digtsamlingen »3-D Digte«.

Men så er også alt med i bogform. Artikelsamlingen består således fortrinsvis af petit-journalistik fra Politiken og Alt for Damerne, og i digtsamlingen er der både tyndt øl og et par rimelige snapse. Det hører ligesom med til hele manéren, som den efterhånden er blevet kendt.

Ingen kan nægte, at Turell de senere år har fundet et sprog som gør sig. I artikelskrivervet en slags løs mall talk, farvet af talesprog, hip jargon og direkte læserhenvendelse — De véd (mærkeligt nok ikke »du véd«).

Og i digtskrivervet forenes nogle af disse egenskaber med en tone og et åndedræt, der virkelig kan få tingene til at flytte sig og lyde af noget — samtidig med teksterne ofte er bygget op om et eller andet umiddelbart underholdende indfald af anekdotisk art, ligesom mange af artiklerne i øvrigt.

DET ER ikke uden videre dårlige egenskaber i et lokalt kulturklima, der tit har været klamt af alvorfuld og sammenbidt tyngde. Frivol lethed og bevægelighed er ikke at foragte. Men lethed i Turells artikler truer ofte med at slå om i den corny facon, men i gamle dage træffende kaldte »friskfyragtighed«. En prosaprøve:

— »Så kommer jeg pludselig i tanker om de gøe gamle skrækelige Flemming-bøger, som vi altid tog så grusomt pis på da jeg var dreng, og den gamle rektor Halling, var det vistnok, som havde et lille vers, han altid gentog når han fandt tiden inde: Vi har sødekorn nok/ Vi har forårssol nok/ Bare vi dog havde kærlighed nok! Ja, bare vi dog havde kærlighed nok, var frie nok, turde elske hinanden nok... osv., osv. Ah, den kærlighed.

Bortset fra jargonen nu er en anden, lyder Turell her gravigeligt som en ung »frisk« præst af typen fra »Fiskerne« der gerne vil være »folkelig« med folket.

Den slags vrimler det med. Og selvom der er passager i disse artikler, som er virkelig morsomme og præcise, så vil den slags få meget til at fremtræde som ufrivillig, tidstypisk camp om blot få år, når jargonen er en anden. Og den sproglige »friskhed« hænger jo — som i ovenstående citat —

sammen med en indholdsmæssig sifadhed:

Den dér med kærligheden fra Flemming-bøgerne stammer eksempelvis fra en Ekstra Blads-artikel, der var Turells svar på kvindeåret og kvindebevægelsen!

NU SKAL man selvfølgelig heller ikke tage alt for tungt på den slags artikler, hvis eksistensberettigelse er det morsomt og lidt overfladisk cause-rende. Det er som sagt efter min mening en helt legitim genre. Og jeg agter ikke her at bruge pladsen på at hænge Turell op på alle umulige enkeltmeninger.

Men jeg vil anholde endnu et generelt forhold. Turells småsnak fremstiller samtidig gennemgående sig selv som den eneste form for ordentlig snak. Sagt på en anden måde:

Dens populistiske »folkelighed« er koblet sammen med en fed antiintellektualisme. Hvilket i øvrigt ikke er det eneste punkt, hvorpå Turells kulturjournalistik i tone og holdning minder om den berygtede Harald Bergstedts tilsvarende i »Socialdemokraten« i mellemkrigstiden.

I et interview, der af aftrykt til sidst, svinger Turell sig overfor den politiske venstrefløj op til at citere Staunings: »Jeg har aldrig læst Marx. Jeg behøver ikke læse Marx for at vide, hvad der gavner danske arbejdere.«

Og Turell tilføjer: »Det er efter min mening lige præcis sagen. Der er ingen, der behøver at have læst Marx for at vide hvad der gavner danske arbejdere, danskere.« Og så

kaster han sig i øvrigt ud i en tirade om danskheden og den nationale kulturarv.

Der kan sikkert siges meget ondt om disse års teoretiserende marxister, men ikke lige netop selve det at de interesserer sig for at forstå samfundet teoretisk. Turell og Stauning taler med den bekendte hjertevarme snusfornuft for den forudmende antiintellektualisme.

Netop sådan ville en Bergstedt have elsket det. Netop sådan kan det bruges fra Politiken i den stofløse sommertid til Alt for Damerne. Til selvtillfreds beroligelse. Det turde ikke være så farligt alt sammen, men lidt »frisk« uhøjtidelighed ordner det sig på den mest harmløse måde.

PÅ DEN ANDEN side ville man selv være godt dum, hvis man tog anledning af alt det gale ved Turell til at droppe ham helt. Så ville man gå glip af det, der kan være fint:

Den rummelige virkelighedsoplevelse, den letbevægelige sensibilitet og hele den sproglige vitalitet kan løbe sammen i en smittende appetit på tilværelsen som sådan. En årdagen sans for dens mangfoldighed, som f.eks. også den intellektuelle venstrefløj kunne have godt af at opdyrke, uden dog at hænge hovedet fra sig først. Intellektualisme er lige så slem som antiintellektualisme.

Tag bare »Efterårs-blues« — et af de smukkeste stykker i »3-D Digte«. Med en stor rolig talesprogtone og ligefrem selvfølgelig i opregningen af ganske dagligdags fænomener

får Turell her ganske diskret rørt ved store temaer:

— »Det er efterår udenfor/ det er hvad det er/ tung væde/ fugtig kulde/ drivende opløsning og død livende i alle porer,« begynder det. Og så bliver det et stort drejende billede af opløsnings symptomer, salmestumper, dødsfølelser i et efterår med »denne lugt af smuldrende selder«, som det hedder med et fint spil af sproglyd.

Samtidig demonstrerer selve tonefaldet et årvågent nærvær, en forbundethed med tilværelsen, der slås fast i den ligefremme slutning: »Hver gang man skal sige Farvel/ bliver man først klar over hvor umuligt det er nogensinde at skilles.«

Dette er banalt, ja. Men i selve den måde følelsen tales frem på lykkes Turells mod til det banale og får slubret mere op i sig end de umiddelbare forestillinger i digtet. Som poesi betragtet er det måske heller ikke så sindsoprivende godt, som det bedste der skrives her i landet. Men det er ikke uden virkning.

I DET HELE er Turells poesi af en anden art end den gængse hertillands. Den er mere »horisontal«. Går snarere i bredden end i dybden og højden som normalt i europæisk tradition. Turells tradition er amerikansk. Den har Whitman som stamfader og Ginsberg som umiddelbart forbillede: Udfladet rundhorisont frem for koncentration som princip.

Hos Turell møder man stumfilmsstjerner og Tribini, tegneseriefigurer og zenbuddhister, jazzkoryfæer og Wittgenstein, krimihelte og Leck Fischer, Istedgade og Lower East Side i én stor hvirvlende strøm.

Men bag det fermt malende tonefald er tyndheden, gentagelsen, monotonien efterhånden iøjnefaldende, hvis man ser nærmere efter og sammenholder med bare den foregående »Drive-In Digte«. Til en vis grænse er mængden i stand til at gøre det i denne type poesi. Men også kun til en vis grænse.

Turell har ikke adgang til de spændingsfelter i følelsen, der betinger de indre dimensioner i f.eks. en Ginsbergs bredde. Han er i længden mere harmoniserende, idylsøgende, anekdotisk og enstrengt. Mere som netop en Harald Bergstedt filtreret gennem Ginsberg, dansk og flink.

Der er endnu en håndfuld digte, der har samme årvågne fylde som den omtalte »Efterårs-blues«, ligesom nogle af de andre digte nemlig når op på samme omdrejningsniveau. Det siger noget om muligheden i det »horisontale« princip, men også noget om de krav til indre format og substans, det stiller, al tilsyneladende løshed til trods.

SOM DET ER i denne bog, virker meget som ret tilfældige skiver fra en og samme endeløst arbejdende pølsemaskine, hvor man skal være temmelig opmærksom for at fange god-

Omslag: Peder Bundgaard.

bidderne. Derfor er det gennemgående heller ikke så vigtigt at gå ind på de enkelte tekster.

Der er digte, der siger velkommen til alt muligt, fra hundeholdere over kattedkælere til Pip-Hans fetichister. Digte om at det er meget godt, man ikke er Gøg og Gokke, for så får man ikke lagkager i hovedet og i det hele taget virkeligheden imod sig. Om hvad Oehenschläger ville have sagt til gaden med hans navn, for slet ikke at tale om Saxos mening om Saxogade. Osv., i den dur.

Med indlagte sentimentaltfølsomme passager kører det bare afsted og afsted. Monoton og underholdende på samme tid, som et show i TV. Undertiden heller ikke ret meget mere givende, hvilket Turrell selv muligvis vil opfatte som en ros.

Nuvel, så lukker vi for kassen denne gang, og siger tak for et par bevingede øjeblikke plus en del underholdning, mens vi venter på næste nummer i serien.